

Rune Fardal, psykologi student

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

Narsissistens avhengighet av andre

17 Mars, 2011, Oppdatert 24.03.2011

Med linker: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/avhengig.htm>

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/avhengig.pdf>

Psykiater Finn Skårderud skriver i sin bok "Uro" fra (2002:187) : ***"Den narsissistiske benektelsen av avhengigheten av de andre kan bli ødeleggende for de andre. Han samlet på ofre. Hans omsorg for ofrene gav ham – i alle fall for en stund – en følelse av å være et svært betydningsfullt menneske."***

Hva er årsaken til narsissisters avhengighet av andre mennesker?

Skårderud gir langt på veg svaret; de trenger andre for å bekrefte sitt eget selvbilde. De mangler bekreftelsen på at de er betydningsfulle, de er avhengige av at andre bekrefter dette for dem. De trenger de andre som narsissistisk supply, de trenger dem for å speile sin egen grandiositet. Slik barnet krever den voksnes oppmerksomhet for å bekrefte seg selv, slik bruker narsissister barn og voksne i sitt behov for bekreftelse. Det som er en normal utviklingsadferd i barndommen blir en patologisk parasittisk behov i voksen alder. Cozolino (2006:206) skriver i boken : "The neuroscience of human relationship": "... ***hun hadde formet sine barn til å bli avhengige slik at hun alltid ville føle seg ønsket - og dermed elsket.***"!

Savnet etter å føle seg ønsket, å være betydningsfull gjør at slike samler på ofre de kan bruke. Dette kan være egne barn, det kan være medlemmer i en forening, det kan være grupper, det kan være ektemake osv.

Rothstein (1999:301) skriver det samme i boken *The narcissistic pursuit of perfection* :

The absence of an object to narcissistically invest re-awakens a sense of helplessness associatively linked to similar experiences of his first year of life. It is against the emergence of such feelings that narcissistic investments protect.

Hjelpeløsheten de opplevde som små da de aldri fikk bekreftet seg selv tilstrekkelig, bidro til en nervecellestruktur som i voksen alder gjennom assosiasjon aktiverer minnet om de tidlige krenkelsene. Den voksne med mangelfull utviklede ferdigheter (nervestrukturer) blir hjelpsløs til å håndtere livets utfordringer. De trenger derfor den andre, i form av barn, partner, kollega, venn, gruppe, eller objekt, i forsøket på å bekrefte seg selv, få til noe. De blir avhengige av dette ytre objekt! Derfor samler de på disse "andre", derfor kommer narcissistisk raseri til syne når kontakten med disse "andre" trues. Avhengigheten av de andre er så stor og tapet så angstfylt, at adferden for å beholde de "andre" blir sykkelig.

Den kjente psykiater Heinz Kohut sa det slik under sin siste forelesning før han døde 4 dager senere :

"The worst suffering that i have seen in adult patients, is in those very settled and difficult to uncover... absence of the mother. Because her personality is absent. It is this emptiness that leads to the worst sufferings later in life."

<http://www.youtube.com/watch?v=Mfu1mkGYkQw>

Han snakker nettopp om de tilfeller der et barn vokser opp uten mulighet til å speile seg i en normal voksen person, der barnet ikke fikk bekreftet seg selv. Fraværet av dette speilende objekt fører til et udekt biologisk behov for bekreftelse og dermed trygghet. Man kan se på disse mangler som nevralt strukturer som gjennom gener er programmert til å utvikle tilknytninger, men som i mangel av ytre stimulans (objektrelasjoner) ikke er blitt aktivert. Disse tilknytninger ville gitt personen en følelse av mestring. Det er nervestrukturer vi bruker i møte med livets utfordringer. Det er verktøy for håndtering av sanseinput.

Denne spenningen, denne motivasjonen som så oppstår fra disse helt grunnleggende basisbehov er svært sterke og knyttet til selvfølelsen. Måten de så søkes dekket inn senere i livet kan tyde på at det var en kritisk periode tidlig i barndommen der dette utviklingsvinduet var åpent og måtte dekket. Når det så ikke ble dekket, lukkes dette vinduet og det blir umulig senere å få bygget disse strukturer. Behovet forblir udekket, og fører til den avhengighet av et speilende objekt så typisk for narcissistisk problematikk.

Der friske har en nervestruktur til håndtering av trusler mot Selvet, der er narsissisten avhengig av det ytre speilende objekt. Der den friske er trygg på seg selv, der trenger narsissisten å vise hvor flink hun er ved hjelp av det ytre objekt. De trenger den andre som narsissistisk supply, for å dekke et behov for egen selvbekreftelse. Det den friskes nervestrukturer gjør på autopilot, det må narsissisten gjøre manuelt grunnet mangel på utvikling av disse nervestrukturer, hver gang trusler oppstår, eller behov for å vise selvfølelsen oppstår. Dette er slitsomt og skaper angst for ikke å lykkes hver gang. De utvikler en kronisk angst, ikke ulik den narkomanes stadige behov for nye doser. Slik den narkomane ikke skyr noen midler for å dekke behovet for rus, slik skyr ikke narsissisten noen midler for å dekke behovet for bekræftelse og behovet for å unngå krenkelse. Dessverre er dette vinduet lukket slik at det aldri blir tilfredstilt. Objektrelasjonen blir derfor parasittisk i sin struktur.

Barnets avhengighet av den voksne, dets behov for tilknytning, er avgjørende for utvikling av viktige nervestrukturer. Når disse så er dannet, så vil barnet løsrive seg fra den voksne. Barnet vil klare seg selv, bli selvstendig, føle **autonomi**. Dersom disse strukturer ikke er på plass, fortsetter barnet sin avhengighet til omsorgspersonen i voksen alder. Det blir en usunn tilknytning bygget på avhengighet. Senere blir egne barn knyttet opp i det samme avhengige nett for å tilfredsstille narsissistens udekte behov. Avhengigheten av de andre, ødelegger de andre. Narsissistisk problematikk går i sosial arv.

Hvordan kommer denne avhengigheten til syne?

Den kommer til syne på ulikt vis. Et eksempel var mannen som laget en forening for alkoholfre. Send meg 200 kroner så skal jeg trøst deg! Han samlet en gruppe som han kunne vise "forståelse" for og som gladelig betalte for dette. "*Endelig en som forsto mitt problem*", men han forsto ikke noe som helst, han brukte disse til å bekrefte seg selv, sin egen grandiositet! Ofrene ble et godt bidrag til økonomien.

Et annet eksempel finner vi der barn blir brukt. I en sak ble et barn som bodde med sin far etter en skilsmisse utsatt for denne dynamikk av sin mor. Først ringte moren over lengre tid flere ganger i uken til barnets barneskole med bekymringer om barnet. Lærer så ikke noen slike problemer hos barnet, men undret seg over morens stadige bekymringer. Etter hvert begynte barnet ha med kosebamse på skolen. Lærer oppfattet også barnet som mer sårbart og tilbaketrukket. Læreren meldte tilbake til mor at dette var påfallende, men gav ingen beskjed til far, der barnet bodde.

Da far fikk kjennskap til dette spurte han barnet om årsaken til at disse problemer. Barnet gav tilkjenne at morens stadige byttinger av samværstidspunkt samt det at mor i flere uker hadde tatt barnet ut av skolen på fredager, i forbindelse med samvær torsdag ettermiddag til søndag kveld, var vanskelig for barnet. Ukjent for far hadde mor mot lærers anbefaling gjort avtale med skolens rektor om fritak av

barnet annenhver fredag! Far stanset både samværsbytteingene og fritak på fredager. Etter 3 uker fortalte lærer at barnet var seg selv igjen.

På bakgrunn av dette reiste mor rettssak med krav om omsorgen. Som følge av barnets "problem" mente hun at barnet burde bo med henne. Begrunnelsen var at barnet visstnok skulle hatt problemer på skolen og at far hindret mor samvær! Hindringen var direkte begrunnet i at far stanset bytteingene av samvær og den ekstra dag mor hadde tiltatt seg uten fars kjennskap! En sakkyndig psykolog Eli Hallaråker, Bergen, ble oppnevnt og la mors påstander til grunn. Da far i rettsaken viste til at mors påstander ikke var sanne, han hadde ikke hindret samvær, men holdt seg til inngåtte avtaler, og han kritiserte mor for å ta barnet ut av skolen, fikk han høre fra den sakkyndige at han var "benektende"! Når han ikke aksepterte morens løgner om ham, ble han av den sakkyndige ansett som mindre bra omsorgsperson.

Mor vant frem takket være den sakkyndiges uttalelse som retten ukritisk la til grunn. Barnet ble flyttet til mor. Anke førte ikke frem. 6 år senere, utallige bekymringsmeldinger til barnevernet og etter flere henvisninger til BUP, nektet barnet bo med mor og flyttet mot mors vilje tilbake til far.

På barnets ungdomskole ringte moren stadig med sine bekymringer til barnets lærer. Det gikk så langt at far og barnet måtte ha møte med læreren for å forklare at noe av barnets fravær var relatert til morens trakassering av barnet, der mor ringte barnet og klandret det for ulike forhold barnet ikke var ansvarlig for. Dette resulterte i frykt hos barnet for at mor skulle komme til skolen, hvorpå barnet forlot skolen så ikke moren skulle finne det!

Da barnet begynte på videregående skole startet den samme problematikk. Moren ringte stadig til læreren og var bekymret for barnet. På samvær tok hun barnet (nå 16) med til sin lege og ville ha barnet henvist til BUP. Barnet følte seg ikke syk og sa til mors lege at det slett ikke trengte noe BUP hjelp. Moren fortsatte å ringe til skolen med sine bekymringer og ville ha møte med læreren for å diskutere barnets problemer. Igjen hadde barnet fravær direkte knyttet opp mot morens trakassering av barnet. Barnet ble ansvarliggjort for morens egne problemer. Dette var vanskelig for barnet å forholde seg til med "vondter", magesmerter og redusert motivasjon for å gå på skolen som resultat. Plutselig kunne hun gå fra skolen, etter telefoner fra sin mor. Klandring fra mor om at barnet grunnet disse dagers fravær ikke fikk seg noen utdanning eller ville få seg jobb var vanskelig for barnet å forholde seg til. Gråtende forteller barnet igjen dette til sin far som trøster barnet. Igjen måtte far snakke med skolen å forklare morens avvikende adferd.

Slik slår den narsissistiske avhengighet av ytre objekter ut i praksis. Slik parasiterer narsissisten på et ytre objekt.

Narsissistisk dynamikk

Slike beskrivelser finnes i mange ulike settinger. Felles for dem er imidlertid at narsissister bruker andre mennesker/objekter som sitt narsissistiske supply for å hevde seg selv og sin kunstige grandiose selvoppfatning. De parasitterer i realiteten på andre mennesker, barn som voksne. Det er en symbiotisk relasjon, der en narsissistisk mor speiler seg i barnet, og der barnet gjennom betinget kjærighet blir avhengig av mor. Et barn som vokser opp under slike forhold, lærer aldri autonomi.

Det er her narsissistes mangel på empati kommer til syne. For lærerne i eksempelet over fremstår moren "bekymring" som et uttrykk for empati, men det har ikke noe med empati å gjøre. Det handler om en egosentrisk adferd, der barn brukes for den voksnes udekte psykologiske behov. Slike foreldre kan ha hypokndre trekk, kronisk angst kommer til uttrykk i form av udefinert angst. Moren påførte barnet problemer som moren så brukte for å fremheve sin egen "bekymring" for barnet. Dette er kynisk utnyttelse av barnet.

Uten kunnskap om narsissistisk dynamikk blir en slik parasittisk adferd misforstått av omgivelsene. I eksempelet over påfører moren barnet fravær gjennom den reaksjonen barnet gir på morens trakassering av barnet. Omgivelsene ser ikke denne omsorgsvikten, bare barnets fravær. Dette i kombinasjon med morens "bekymring" får ingen klokke til å ringe for folk flest. Den omgivelsene stiller spørsmål ved er farens adferd, som fremstår som kritisk til morens adferd. *"Hvordan kan du si noe slikt om denne moren, hun som viser en så stor bekymring for sin datter?"* Omgivelsene blir manipulert.

Gjennom slike mekanismer kan narsissister ødelegge barn i årevis, ofte med aksept og beskyttelse av barnevern og helseinstitusjoner. Slik morens bekymring var bygget opp i et troverdig lys, slik fremstår farens avvisning av bekymring som negativ for barnet. Sannheten er stikk motsatt. Moren skader barnet, påfører det sykdom og angst og fremstår deretter som den som er bekymret for barnet. Virkeligheten blir snudd fullstendig på hodet.

Det som får narsissister til å ha en slik adferd er de mangler i utviklingen av egne nervestrukturer de har fra egne foreldre eller omsorgspersoner. De har aldri lært empati, de er vant til å være den voksnes supply. De er ikke vant til å bli bekreftet, de må bekrefte den voksne. Dette har skapt alvorlige sår i deres eget selvbilde, som de på denne måten prøver lindre ved å bruke andre til å bekrefte dem selv. I denne prosessen kan de påføre andre, og særlig barn ubotelig skade.

Avhengigheten av de andre er et sykdomstegn på en forstyrret personlighet. De soler seg i glansen av oppmerksomheten fra omgivelsene på det som ser ut som deres "hjelp" til sine narsissistiske ofre. I realiteten ødelegger de sine ofre. Omgivelsene forstår ikke dette.

Det som kompliserer dette er at normale mennesker også kan vise omsorg for andre som har det vanskelig, men de har ikke behov for de andre for sin egen del. De hjelper andre for den andres del. Adferden kan synes identisk, men motivene er ulike. Det gjør at mottaker av hjelp opplever dette radikalt forskjellig. For barn får det alvorlige utviklingsmessige følger.

Altruistiske mennesker har mye å gi andre, men de er ikke avhengige av andre for seg selv slik vi ser det ved narsissistiske mennesker. De føler seg ikke avvist når deres hjelp ikke er ønsket. De reagerer ikke med narsissistisk raseri og all den djevlskap det medfører. Virkelig altruister har utviklet empati, det har ikke narsissister. Når narsissister som i eksempelet med moren over avsløres i å skade barnet så reagerte hun med krenkelsens raseri, som gikk ut over barnet og far. Angsten for fordømmelsen/avhengigheten fra omgivelsene gjør at dette raseri skjules for omgivelsene. En person med utviklet empati reagerer ikke slik.

Dette viser at den "bekymring" slike fremviser, mer er en bekymring for dem selv og sine behov enn bekymring for de andre. Leger, barnevern, sakkyndige og domstoler har et stort behov for kunnskap om en slik dynamikk. De lar seg dessverre ofte bruke mot ofrene for slike narsissister. De blir narsissistens naive medhjelpere. De kan ikke se for seg at noen er så kyniske som det narsissister faktisk er. Robert Hare, spesialist på psykopati, skriver dette godt i sin bok "*Uten samvittighet*" om psykopater:

[G]ode mennesker er sjelden mistenksomme; de kan ikke forestille seg at andre gjør de tingene de selv ikke er i stand til å gjøre; vanligvis aksepterer de den udramatiske løsningen som den korrekte, og lar det være med det. Dermed er de normale også tilbøyelige til å se for seg [psykopaten] som en med et like monstrøst utseende som sinn, noe som er bortimot så langt borte fra sannheten som det vel går an å komme. . . . Disse virkelighetens monstre så vanligvis ut, og oppførte seg, mer normalt enn deres reelt normale brødre og søstre, de presenterte et mer overbevisende bilde av dyden enn dyden presenterte av seg selv – på samme måte som rosenknoppen av voks eller plastferskenen synes mer perfekt for øyet, mer slik sinnet trodde en rosenknopp eller en fersken burde være, enn den uperfekte original den hadde blitt formet utifra.

William March, *The Bad Seed*